

ترجمه شعرانی از «الامام علی صوت العدالة الانسانية»، نقد لغزش‌های جرج جرداق است

علامه شعرانی به زبان‌ها متعددی آگاه بود از این رو کتاب «الامام علی صوت العدالة الانسانية» نوشته جرج جرداق را ترجمه کرده و به نقد لغزش‌های وی می‌پردازد. آیت‌الله حاج میرزا ابوالحسن شعرانی ^{تهرانی} 35 سال پیش، 12 آبان سال 1352 هجری شمسی، آیت‌الله حاج میرزا ابوالحسن شعرانی تهرانی از حکیمان و فیلسوفان بزرگ ایرانی بدرد حیات گفت. آیت‌الله شعرانی از چهره‌های درخشان دینی و علمی معاصر کشورمان به شمار می‌رود. ایشان به زبان‌های فرانسوی، عربی و انگلیسی تسلط کامل داشت و از دانش گسترده خویش در این سه زبان در ترجمه و تألیفاتش استفاده فراوان کرد. آیت‌الله شعرانی در علوم ریاضی، نجوم و ادبیات نیز استادی توانا بود و در حوزه علمیه قم سال‌ها تدریس می‌کرد. میرزا ابوالحسن شعرانی، در دوره جوانی که حوزه علمیه قم تازه تأسیس شده بود، سفری به آن دیار کرد و در محضر اساتیدی مانند آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری (مؤسس حوزه علمیه قم) و حاج شیخ عبدالنبی نوری تلمذ کرد. شعرانی 26 ساله بود که پدر عالم و بزرگوارش را از دست داد. این حادثه برای او بسیار سنگین بود، ولی هرگز اراده او را در راه سال‌ها کسب دانش و سیر در آفاق و انفس برای تحصیل علم و سیر و سلوک سست نکرد. این بود که او پس از سال‌ها تحصیل در حوزه تازه تأسیس قم، آهنگ حوزه کهن و پرخاطر نجف اشرف کرد و مدت‌ها در آنجا موفق به بهره‌گیری از محضر اساتید بزرگ شد. در بین اساتید حوزه علمیه نجف، سیدابوتراب خوانساری (متوفای 1346 ق) بیشتر از دیگران، شعرانی را مجذوب خود کرد. سیدابوتراب خوانساری در بین علما شخصیت برجسته‌ای داشت و علاوه بر فقه و معارف شیعه، با فقه اهل سنت نیز آشنا بود. آثار قلمی علامه شعرانی، بهترین وسیله شناخت وسعت و عمق علم و دانش و تفکر اوست. وی در تفسیر و علوم قرآنی، حاشیه بر مجمع البیان (در ده جلد)، تصحیح کامل تفسیر صافی (در دو جلد)، حواشی و تعلیقات بر تفسیر منهج الصادقین (در ده جلد)، مقدمه و حواشی و تصحیح کامل تفسیر ابوالفتوح رازی (در دوازده جلد)، نثر طویلی، دائره‌المعارف اصطلاحات قرآن، از الف تا حرف صاد، تجوید قرآن و طبع و چاپ بیش از 60 نسخه قرآن در اندازه‌های مختلف را نگاشته است. به آثار این عالم شیعی در حدیث و روایت می‌توان به جمع حواشی و تحقیق و تصحیح کتاب وافی اثر مرحوم فیض کاشانی (در سه جلد)، تعلیقات بر شرح اصول کافی اثر ملا صالح مازندرانی (در دوازده جلد)، تعلیقات بر وسائل الشیعه (از جلد 16 تا 20)، حاشیه بر ارشادالقلوب دیلمی، ترجمه و شرح دعای عرفه سیدالشهداء(ع)؛ ضمیمه کتاب فیض‌الدموع، ترجمه و شرح مفصل صحیفه کامل سجادیه، تحقیق و تصحیح جامع‌الرواة و رساله در علم درایه اشاره کرد.

جمع حواشی و تحقیق و تصحیح کتاب وافی اثر مرحوم فیض کاشانی (در سه جلد)، تعلیقات بر شرح اصول کافی اثر ملا صالح مازندرانی (در دوازده جلد)، تعلیقات بر وسائل الشیعه (20)، ترجمه و شرح دعای عرفه سید الشهداء(ع)؛ ضمیمه کتاب فیض‌الدموع و... این فقیه معاصر در علم فقه و اصول نیز المدخل الی عذب‌المنهل در اصول، شرح کفایة‌الاصول آخوند خراسانی، شرح تبصره علامه حلی، حاشیه کبیره بر قواعد، رساله در شرح شکوک صلاة در عروة‌الوثقی، فقه فارسی و مختصر برای تدریس در مدارس و مناسک حج با حواشی 9 نفر از مراجع تقلید را نگاشته است. مرحوم شعرانی فلسفه و کلام را نیز از قلم خویش محروم نساخته و آثاری چون شرح تجرید در علم کلام، حاشیه بر فصل‌الخطاب محدث نوری، کتاب راه سعادت در اثبات نبوت و رد شبهات یهود و نصارا، ترجمه کتاب «الامام علی صوت العدالة الانسانية» با نقد لغزش‌های نویسنده (جرج جرداق)، تعلیقاتی بر کتاب «محمد پیامبر و سیاستمدار» نوشته مونتگمری وات، اصطلاحات فلسفی و مقدمه و حواشی محققانه بر اسرارالحکم سبزواری را در این زمینه به رشته تحریر درآورده است. در هیئت و نجوم نیز مرحوم شعرانی صاحب قلم بوده به صورتی که شرح عمل به زیچ (جدولی که از روی آن به حرکات سیارات پی می‌برند) مبتنی بر هیئت جدید، تعلیقه و مستدرک تشریح‌الافلاک با اشاره به هیئت جدید، هیئت فلماویون؛ ترجمه از زبان فرانسه و تقاویم (تقویم‌های) شبانه‌روزی از جمله آثار وی در زمینه است. مرحوم شعرانی معتقد بود که علم را باید از آن صُقع عالی که عالمان آن را ویژه خود می‌دانند، پایین آورد و در دسترس مردم عادی قرار داد، از این روی، خود در زمانی که عضو «شورای عالی فرهنگ» بود، درس منطق شرح منظومه را در یکی از اتاق‌های «وزارت فرهنگ» آن زمان ارائه می‌داد که عالم و عامی و رئیس و کارمند در آن شرکت می‌کردند.

ذهن دائره‌المعارفی شعرانی موجب شد که از همان آغاز شروع لغت‌نامه به یاری مرحوم علی‌اکبر دهخدا بپردازد، چنان‌که نام او همراه با نام بزرگانی هم‌چون سیدمحمدتقی مدرس رضوی و سیدجلال‌الدین تهرانی و جلال‌الدین همایی و دکتر محمد معین و دکتر ذبیح‌الله صفا و دکتر غلامحسین صدیقی در مقدمه لغت‌نامه آمده است.*

* منابع: پایگاه اطلاع‌رسانی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی
پایگاه اطلاع‌رسانی باشگاه اندیشه
پایگاه اطلاع‌رسانی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
خبرگزاری قرآنی ایران